SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 630/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **TMS-MONTYS s. r. o.**, Nádražná 1958, Ivanka pri Dunaji, zastúpenej RUŽIČKA AND PARTNERS s. r. o., Vysoká 2/B, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Dana Nemčíková, proti uzneseniam Mestského súdu Bratislava III sp. zn. B3-23Cb/57/2019 z 10. mája 2023 a sp. zn. B3-23Cb/57/2019 z 15. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.
Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na rovnosť strán v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy uzneseniami mestského súdu sp. zn. B3-23Cb/57/2019 z 10. mája 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie vydané vyššou súdnou úradníčkou“) a sp. zn. B3-23Cb/57/2019 z 15. augusta 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie vydané sudcom“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil mestskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou (návrhom na vydanie platobného rozkazu) zo 7. decembra 2018 pôvodne podanou na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) a vedenou pod sp. zn. 23Cb/57/2019 sa žalobca proti sťažovateľke domáha zaplatenia sumy 154 716,07 eur s príslušenstvom.

3. S účinnosťou od 1. júna 2023 vstúpili do platnosti viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon

súdnictva v obchodnoprávnych veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až § 29 Civilného sporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddlženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III. Súdne konanie vo veci sťažovateľky je tak ďalej vedené mestským súdom pod sp. zn. B3-23Cb/57/2019.

4. Mestský súd rozsudkom z 5. apríla 2023 žalobe v celom rozsahu vyhovel, proti čomu sa sťažovateľka odvolala. Mestský súd napadnutým uznesením vydaným vyššou súdnou úradníčkou uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie vo výške 9 212,50 eur, a to v súlade s § 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a v súlade s položkou 1 písm. a) a poznámkou 3 k tejto položke sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „sadzobník“) ako prílohy 1 zákona o súdnych poplatkoch. Sťažovateľka podala proti predmetnému uzneseniu sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením mestského súdu vydaným sudcom zamietnutá ako nedôvodná.

II.
Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti dôvodí, že *„žalobca svoj nárok uplatnil v upomínacom konaní, preto výška súdneho poplatku žalobcu v tejto veci sa určila s použitím § 11c ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch, teda vo výške 50% z percentnej sadzby ustanovenej v sadzobníku. Keďže podľa § 6 ods. 2 Zákona o súdnych poplatkoch poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá aj v odvolacom konaní vo veci samej, súd mal a mohol vyrubiť žalovanému súdny poplatok za odvolanie maximálne vo výške, v akej bol tento vyrubený žalobcovi pri podaní žaloby (teda s použitím § 11c ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch). Uznesenie o súdnom poplatku však vyrubuje sťažovateľovi (žalovanému) súdny poplatok za odvolanie proti rozsudku v 2-násobnej výške v porovnaní s poplatkom, ktorý bol vyrubený žalobcovi za podanie žaloby. Uznesenie o súdnom poplatku preto nie je správne ani zákonné, pretože jednak súd nepoužil správny právny predpis na vyrubenie súdneho poplatku sťažovateľovi (žalovanému) za podanie odvolania proti rozsudku a jednak porušuje aj základné právo žalovaného garantované článkom 47 ods. 3 Ústavy SR na rovnosť strán v konaní pred súdom. Nie je nijak ústavne udržateľné, aby žalovaný platil 2-násobne vyšší súdny poplatok za uplatňovanie svojho práva v súdnom konaní (odvolanie) ako žalobca za uplatňovanie charakterom rovnakého práva v súdnom konaní (žalobu).“*.

III.
Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že napadnuté rozhodnutia nie sú zákonné a ústavne udržateľné, čo spôsobilo porušenie práva sťažovateľky na súdnu ochranu a rovnosť strán v konaní. Ťažiskom ústavnej sťažnosti však je presvedčenie sťažovateľky o nesprávnej výške vyrubeného súdneho poplatku za ňou podané odvolanie.

III.1. K namietanému porušeniu označených základných práv sťažovateľky napadnutým uznesením vydaným vyššou súdnou úradníčkou:

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté uznesenie vydané vyššou súdnou úradníčkou, keďže ho už meritórne preskúmal na základe sťažnosti okresný súd (napadnutým uznesením vydaným sudcom).

8. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených základných práv sťažovateľky napadnutým uznesením vydaným sudcom:

9. Zmyslom a účelom ústavného práva na súdnu ochranu je zaručiť, resp. umožniť každému reálny prístup k súdu, a to po splnení podmienok ustanovených zákonom. Článkom 46 ods. 1 ústavy sa teda zaručuje predovšetkým prístup k súdu, pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu.

10. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o nákladoch konania sa uchyľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porovnaj napr. aj v IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09, I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, z novšej judikatúry II. ÚS 153/2016, II. ÚS 681/2016, IV. ÚS 498/2018, II. ÚS 100/2020).

11. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmavané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému okresný súd pri rozhodovaní o výške súdneho poplatku dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko, či napadnuté uznesenie okresného súdu vydané sudcom spĺňalo požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v ktorého zmysle postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv.

12. Aplikujúc uvedené východiská na vec sťažovateľky, ústavný súd hodnotí, že okresný súd pri rozhodovaní o poplatkovej povinnosti sťažovateľky za podanie odvolania vo veci, ktorá na

okresnom súde pokračovala nadviazaním na upomínacie konanie, aplikoval a interpretoval na vec vzťahujúce sa ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch spôsobom, ktorý je ústavne udržateľný. Ide o aplikáciu a výklad jednoduchého/podústavného práva upravujúceho otázku poplatkovej povinnosti za podané odvolanie.

13. Upomínacie konanie sa aj podľa dôvodovej správy k zákonu č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) považuje za plnohodnotnú elektronickú alternatívu k existujúcemu režimu platobného rozkazu [ktorý sa spoplatňuje bez zvýhodnenia, teda vo výške 6 % z hodnoty predmetu sporu podľa položky 1 písm. a) sadzobníka]. Úmyslom zákonodarcu bolo urýchliť konanie zavedením elektronického systému podávania návrhov formou štandardizovaných elektronických formulárov a s cieľom prednostného využívania tejto formy ju zvýhodnil zníženým súdnym poplatkom o 50 % z percentnej sadzby ustanovenej v sadzobníku. Takýmto osobitným spôsobom však zákonodarca zvýhodnil iba úkon podania návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní, na žiaden iný úkon sa zvýhodnená sadzba súdneho poplatku nevzťahuje.

14. Ako z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, žalobca si svoj peňažný nárok uplatnil v upomínacom konaní, za čo mal zaplatiť zvýhodnený súdny poplatok podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch. Konanie pokračovalo na súde prvej inštancie a skončilo sa vydaním meritórneho rozhodnutia, ktorým bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené. Podaním odvolania zo strany sťažovateľky sa začalo konanie na súde druhej inštancie a zároveň jej vznikla ako odvolateľke poplatková povinnosť [§ 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch]. Okresný súd vyrubil sťažovateľke súdny poplatok vo výške 6 % z predmetu odvolacieho konania, a to s poukazom na § 6 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch v spojení s položkou 1 písm. a) a prvou vetou poznámky 3 k položke 1 sadzobníka. Sťažovateľka tvrdila, že mala byť zaviazaná k úhrade súdneho poplatku za odvolanie v rovnakej, *ergo* zvýhodnenej výške ako žalobca pri podaní návrhu v rámci upomínacieho konania.

15. Okresný súd pri odôvodnení napadnutého uznesenia vydaného sudcom akcentoval špeciálny charakter upomínacieho konania využitého žalobcom, a to poukazujúc na § 11c zákona o súdnych poplatkoch. Stotožňujúc sa s posúdením veci vyššou súdnou úradníčkou v napadnutom uznesení okresného súdu a poukazujúc na to, že ide o vyrubenie súdneho poplatku za odvolacie konanie vo veci samej, logicky vylúčil použitie § 11c zákona o súdnych poplatkoch.

16. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu vo veci samej (rozsudku) odvolanie. Odvolacie konanie prebieha už podľa pravidiel riadneho civilného sporového procesu, a nie v režime upravenom zákonom o upomínacom konaní, a preto okresný súd pri vyrubovaní súdneho poplatku za odvolanie (vo veci samej) správne aplikoval všeobecné ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch a vylúčil použitie § 11c zákona o súdnych poplatkoch na odvolacie konanie. Námietku sťažovateľky o nesprávnej aplikácii na vec sa vzťahujúcej právnej normy preto považuje ústavný súd za neopodstatnenú. Okresný súd síce stručne, avšak jasne a na ústavne udržateľnej úrovni objasnil svoje závery, čím došlo k realizácii základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu. Uvedené platí aj vo vzťahu k základnému právu sťažovateľky na rovnosť strán v konaní.

17. Bonifikácia podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch sa týka len upomínacieho konania, preto ak sa konanie z vôle protistrany (nie z vôle žalobcu) podaním odporu žalovaným dostane po podaní návrhu na pokračovanie v konaní žalobcom do konania o veci samej podľa Civilného sporového

poriadku, ustanovenie § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch sa na odvolacie konanie nepoužije a poplatok sa vyrubí podľa § 6 ods. 1 tohto zákona bez ovplyvnenia jeho výšky podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch. Rovnosť strán v konaní je daná tým, že súdny poplatok za odvolanie zaplatí podľa rovnakých kritérií žalobca alebo žalovaný, podľa výsledku konania pred súdom prvej inštancie. V dotknutej veci by teda súdny poplatok v rovnakej výške zaplatil žalobca, ak by okresný súd žalobu v celom rozsahu zamietol a žalobca by sa proti tomu v celom rozsahu odvolal.

18. Vychádzajúc z uvedeného, je ústavný súd toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu vydaným sudcom a namietaným porušením označených práv sťažovateľky, a preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu